29/05/2019

Φταίνε άραγε τα μάτια για τις αμαρτίες που κάνουμε με αυτά;

/ Γνώμες

Αλέξανδρος Χριστοδούλου, Θεολόγος

Οι Πατέρες της Εκκλησίας θεωρούν ότι τα μάτια είναι οι πύλες ή τα παράθυρα της ψυχής. Από αυτά εισχωρούν τα πύρινα βέλη του πονηρού. Και παλιότερα, αλλά ιδιαίτερα σήμερα τα θεάματα είναι πολλά. Εικόνες βομβαρδίζουν τα μάτια: εικόνες των εντύπων, της τηλεοράσεως, του κινηματογράφου, των ηλεκτρονικών υπολογιστών, των κινητών τηλεφώνων, του θεάτρου. Το κακό θέλει να μπει μέσα μας και να κάνει με τα ακάθαρτα και απρόσεκτα μάτια, ακάθαρτη τη ζωή μας. Η προσοχή και η εγρήγορσή μας να διατηρήσουμε καθαρά μάτια θα διαφυλάξει και τη ζωή μας καθαρή.

Θα παραθέσουμε παρακάτω αποσπάσματα από τα έργα του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου που αναφέρονται στο θέμα αυτό.

«Ο άνθρωπος είναι το πολυτιμότερο απ’ όλα τα όντα της κτίσεως, κι απ’ τα μέλη

μας πολυτιμότερο είναι το μάτι. Γι’ αυτό έδωσε ο Θεός το φως στα μάτια όχι έτσι απλώς, αλλά με εκείνο τον τρόπο, γιατί αν κι είναι μικρό το μέλος αυτό ως προς το μέγεθος, όμως είναι αναγκαιότερο απ’ όλα τα μέλη του σώματος.

Γιατί όλα τα μέλη του σώματός μας είναι απόδειξη της σοφίας του Θεού, πολύ περισσότερο δε το μάτι. Καθ’ όσον αυτό διακυβερνά ολόκληρο το σώμα, αυτό δίνει την ομορφιά σ’ όλο το σώμα, αυτό στολίζει το πρόσωπο, αυτό είναι το λυχνάρι όλων των μελών, γιατί αυτό που είναι ο ήλιος για την οικουμένη, αυτό είναι το μάτι για το σώμα. Αν σβήσεις τον ήλιο, όλα τα κατέστρεψες και τα ανέτρεψες, αν σβήσεις τα μάτια και τα πόδια είναι άχρηστα και τα χέρια κι η ψυχή, γιατί χάνεται η γνώση αν αυτοί αχρηστευτούν. Καθ’ όσον μέσα απ’ αυτά γνωρίσαμε τον Θεό. «Γιατί τα αόρατα του Θεού βλέπονται καθαρά από τότε που κτίσθηκε ο κόσμος διά μέσου των δημιουργημάτων» (Ρωμ. 1, 20).

Επομένως δεν είναι το μάτι μόνο λυχνάρι στο σώμα, αλλά περισσότερο απ’ το σώμα είναι λυχνάρι της ψυχής. Κι ακριβώς λοιπόν γι’ αυτό έχει τοποθετηθεί, σαν ακριβώς σε κάποια βασιλική θέση, στο υψηλότερο μέρος του σώματος και προΐσταται των άλλων αισθήσεων…»(1).

«Ας έρθουμε στα μέλη του ίδιου του σώματός μας. Γιατί, αν δεν προσέχουμε, θα βρούμε ότι κι αυτά γίνονται αίτια της απώλειάς μας, όχι απ’ την φύση τους, αλλά απ’ τη δική μας αμέλεια.

Σκέψου, σε παρακαλώ, ότι σου δόθηκε ο οφθαλμός για να δοξάζεις τον Δεσπότη βλέποντας την κτίση. Αλλά αν δεν κάνεις καλή χρήση του οφθαλμού, σου γίνεται πρόξενος μοιχείας.

Ο Θεός δημιούργησε τον ουρανό για να θαυμάσεις το έργο και να προσκυνήσεις τον Δεσπότη, αλλά άλλοι, αφού εγκατέλειψαν τον Δημιουργό, προσκύνησαν τον ίδιο τον ουρανό, αυτά όλα προήλθαν από την αμέλεια και την ανοησία τους»(2).

Ο Άγιος, ερμηνεύοντας τον Απ. Παύλο ο οποίος γράφει στην προς Ρωμαίους επιστολή του ότι πρέπει να προσφέρουν τα σώματά τους «θυσία ζωντανή, άγια, ευάρεστη στο Θεό», λέει: Και πώς, μπορεί το σώμα να γίνει θυσία;

Ας μη βλέπει το μάτι τίποτε το πονηρό, κι έγινε θυσία!
Ας μη λέγει η γλώσσα τίποτε το αισχρό, κι έγινε προσφορά!
Ας μην κάνει το χέρι τίποτε το παράνομο, κι έγινε ολοκαύτωμα!
Φταίνε άραγε τα μάτια για τις αμαρτίες που κάνουμε με αυτά;

Σ’ αυτό απαντά: «Καθόλου βέβαια δεν έγινε αιτία του σφάλματος το μάτι, αλλά η αδιαφορία της προαιρέσεως και η αχαλίνωτη επιθυμία. Γιατί το μάτι γι’ αυτό

δημιουργήθηκε, ώστε, αφού μ’ αυτό παρατηρούμε τα δημιουργήματα του Θεού, να δοξάζουμε τον Δημιουργό τους.

Έργο λοιπόν του ματιού είναι να βλέπει, το να βλέπει όμως με πονηρία, τούτο γίνεται απ’ τον νου, ο οποίος κατευθύνει από μέσα. Γιατί ο Θεός δημιούργησε τα μέλη του σώματος για να είναι χρήσιμα στην εκτέλεση των αγαθών πράξεων κι επέτρεψε να κατευθύνονται απ’ την ασώματη ουσία, δηλαδή την ψυχή. Δεν μας ωφελούν καθόλου τα σωματικά μάτια, όταν τα μάτια της διάνοιάς μας είναι τυφλωμένα.

Όταν λοιπόν εκείνη στραφεί προς την οκνηρία και χαλαρώσει τα ηνία κατακρημνίζει και τα άλογα που σύρουν το άρμα και τον εαυτό του, έτσι λοιπόν και η δική μας προαίρεση, όταν δεν γνωρίζει να μεταχειρίζεται τα μέλη του σώματος, όπως πρέπει, υποχωρώντας στις άτακτες επιθυμίες, καταποντίζεται.

Γι’ αυτό ο Κύριος μας Χριστός, επειδή γνώριζε τον εύκολο επηρεασμό της φύσεώς μας και την αδιαφορία της προαιρέσεως, έθεσε νόμο, ο οποίος εμποδίζει την περίεργη θέα, για να σβήσει την φλόγα, η οποία από μεγάλη απόσταση ανάβει μέσα μας, και λέει: «Εκείνος, ο οποίος είδε γυναίκα για να την επιθυμήσει προς αμαρτία, ήδη την εμοίχευσε μέσα στην καρδιά του». (Ματθ. 5, 28). Γι’ αυτό, λέει, απαγορεύω την ακόλαστη θέα, για να σας απαλλάξω από την απρεπή πράξη»(3).

Μήπως η ομορφιά είναι αιτία της αμαρτίας;

Ούτε αυτό είναι σωστό «γιατί η ομορφιά είναι έργο της σοφίας του Θεού, και ένα έργο του Θεού δεν θα μπορούσε ποτέ να γίνει αίτιο κακίας. Γι’ αυτό και κάποιος σοφός συμβουλεύει λέγοντας: «Μην περιεργάζεσαι τη ξένη ομορφιά» (Σοφ. Σειράχ 9,8). Δεν είπε «μην κοιτάξεις», γιατί αυτό μπορεί να γίνει και αυτόματα, αλλά «μην περιεργάζεσαι», απαγορεύοντας την προσεκτική παρατήρηση, την περίεργη θέα, το πονηρό κοίταγμα με επιμονή, που προέρχεται από ψυχή διεφθαρμένη, που είναι κυριευμένη από επιθυμία»(4).

«Όχι μόνο την ακόλαστη πράξη, αλλά κι αυτή τη θέα της πρέπει ν’ αποφεύγει κανείς κι ούτε να βρίσκει απόλαυση στην παρατήρηση των όμορφων γυναικών, επειδή και για την παρατήρηση αυτή πρόκειται να υποστεί τη χειρότερη τιμωρία»(5). «Όταν λοιπόν δεις γυναίκα ωραία και πάθεις κάτι ως προς αυτήν, μην την ξαναδείς, κι απαλλάχθηκες!»(6).

Απαγορεύεται λοιπόν να κοιτάζουμε;

«Υπάρχει κι άλλος τρόπος να κοιτάξεις. Όπως βλέπουν οι φρόνιμοι! Γι’ αυτό δεν απέκλεισε το κοίταγμα γενικά, αλλά το κοίταγμα με επιθυμία. Αν δεν ήθελε αυτό,

θα έλεγε: «Αυτός που βλέπει, γενικά, γυναίκα». Τώρα, όμως, δεν είπε αυτό, αλλά «όποιος κοιτάζει γυναίκα με διάθεση να την επιθυμήσει», όποιος κοιτάει με σκοπό να ευχαριστήσει την όρασή του.

Δεν σου έδωσε, βέβαια, γι' αυτό ο Θεός τα μάτια, για να κάνεις την μοιχεία, αλλά για να βλέπεις τα πλάσματά του και να θαυμάζεις τον Δημιουργό. Η μοιχεία είναι φοβερή πάθηση των ματιών, όχι των σωματικών, αλλά πρώτα των ματιών της ψυχής, γι' αυτό από εκεί σταμάτησε το ρεύμα της ακολασίας με το φόβο του νόμου, γι' αυτό δεν κόλασε μόνο την μοιχεία, αλλά τιμώρησε και την επιθυμία. «Ήδη μοίχευσε αυτήν μέσα στην καρδιά του», εάν η καρδιά είναι διαφθαρμένη, ποιό το όφελος πλέον του υπόλοιπου σώματος;»(7)

Ο ιερός Χρυσόστομος, αναφερόμενος στα θέατρα της εποχής του αναφέρει:

«Και δεν ανέφερα καθόλου πόσους οδηγούν στην μοιχεία αυτοί που παίζουν τα ανήθικα αυτά δράματα, πόσο ανήθικους κι αδιάντροπους κάνουν όσους τα παρακολουθούν. Γιατί δεν υπάρχει τίποτε περισσότερο αδιάντροπο κι ανήθικο, απ' τα μάτια εκείνα που ανέχονται να βλέπουν τέτοια θεάματα.

Άκουσε λοιπόν ποια είναι η αιτία που ένοιωσε για πρώτη φορά γυμνός ο άνθρωπος και σκέψου πόσο φοβερή είναι αυτή η ανήθικη ενέργεια. Ποιά είναι λοιπόν η αιτία που ένοιωσε γυμνός ο άνθρωπος; Η παρακοή και η προτροπή του διαβόλου. Έτσι το έργο αυτό είναι απ' την αρχή του και τη ρίζα του διαβολικό. Αλλά οι πρωτόπλαστοι ένοιωθαν τουλάχιστον ντροπή επειδή ήταν γυμνοί. Εσείς όμως καμαρώνετε, «εν αισχύνη την δόξαν έχοντες» (Φιλιπ. 3,19), όπως λέει ο Απόστολος (8).

«Όταν δημιουργηθεί η (σαρκική) επιθυμία, αν εσύ δεν ανάψεις την φλόγα, δεν καίει το καμίνι, αν δεν δώσεις τροφή στην ύλη. Δεν ανάβει δε το καμίνι, αν δεν περιεργαστείς τα όμορφα πρόσωπα, αν δεν περιεργαστείς τα άλλα κάλλη, αν δεν πηγαίνεις στα θέατρα της παρανομίας»(9).

«Όπως ακριβώς είναι αδύνατο να αγγίξει κανείς τη φωτιά και να μην καεί, έτσι και η θέα των όμορφων προσώπων προσβάλλει την ψυχή που βλέπει ακόλαστα πιο καυστικά απ' τη φωτιά, κι όπως κάποια εύφλεκτη ύλη, έτσι είναι τα όμορφα σώματα για τα μάτια των ασελγών.

(1)Απ' την ΝΣΤ' Ομιλία του «Εις το κατά Ιωάννην»
(2) Απ' την Ομιλία του «Προς τους εγκαλούντας»
(3)Απ' την ΚΒ' Ομιλία του «Εις την Γένεσιν»

(4)Απ' την Γ' Ομιλία του «Εις το είδον τον Κύριον Καθήμενον»

(5)Απ’ το Λόγο του «Κατά μεθυόντων και εις την Ανάστασιν»
(6)Απ’ την Ζ’ Ομιλία του «Εις την Β’ προς Κορινθίους»
(7)Απ’ την ΣΤ’ Ομιλία του «Περί Μετανοίας»
(8) Απ’ την ΣΤ’ Ομιλία του «Εις το κατά Ματθαίον»
(9)Απ’ την Γ’ Ομιλία του «Εις τον στ΄ Ψαλμόν»